

The background of the slide is a large, aged manuscript with dense handwritten text in a historical script. In the lower-left foreground, there is a dark wooden table with a stack of several old books on the left and an open book lying flat in the center. The overall lighting is warm and golden, giving the image a historical and scholarly feel.

A statisztika névadója: Martin Schmeizel (1679–1747)

*Verók Attila
Budapest, 2016. dec. 6.*

A schmeizeli életút

- Erdélyben töltött évek (1679–1699)
- Európai utazások és a jénai évek (1699–1731)
- A végleges, tudományos kikötő: Halle (1731–1747)

Schmeizel – a polihisztor

- történész (világi és egyháztörténet-író, jog- és helytörténész, irodalomtörténet-író, a *historia litteraria* művelője)
- geográfus és kartográfus
- heraldikus, inszignológus, numizmatikus
- nyelvész
- publicista
- statisztikus
- könyvtáros és levéltáros
- korai „hungarológus”
- pedagógus

Schmeißel – a statisztikus

- a *statisztika* névadója és bevezetője a felsőoktatásba
- államismeret-elmélet (*Staatskunde*)
politika + gazdaságföldrajz → ← országleírás
- elődök: Matthias Bernegger (1582–1640)
Sigismund Pichler (1603–1668)
Daniel Berckringer (1598–1667)
Johann Christoph Hundeshagen (1635–1681)
Hermann Conring (1606–1681)
Philipp Andreas Oldenburger (1637–1678)
Johann Andreas Bose (1626–1674)
Johann Christoph Beckmann (1641–1717)
Heinrich Meibom (1655–1700)
Johann Jacob Schmauss (1690–1757)
Christian Gottlieb Buder (1693–1763)
Everhard Otto (1685–1756)
Caspar Sagittarius (1643–1694)
Georg Schubart (1650–1701)
Nicolaus Hieronymus Gundling (1671–1729)

Schmeizel – a statisztikus

- Gottfried Achenwall (1719-1775) – nem ő a terminológia megalkotója!
- Schmeizel: *Collegium politico-statisticum*
 - elkülönülés más államtudományi diszciplínáktól
 - 2. statisztikatörténeti szakasz kiteljesítője:
August Ludwig Schlözer (1735-1831)
- *Einleitung zur Staats-Wissenschaft*
 - II pedagógiai realizmus
 - II statisztika: az állam természeti és társadalmi viszonyainak ismerete

Schmeizel – az összekötő kapocs

- még nem igazi leíró, számokban kifejezett statisztika
- híd a két irányzat között
- magyar művelődéstörténet: Kárpát-medencei példák
- semleges ítéletalkotás

=> Külföldön karriert befutó, mégis főként magyarországi szellemi kisugárzással rendelkező modern, tudós és tanári személyiség!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

verok.attila@uni-eszterhazy.hu